

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (deviata komora)

z 26. februára 2015*

„Smernica 93/13/EHS — Nekalé podmienky v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom — Článok 4 ods. 2 — Posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok — Vylúčenie podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti ceny alebo odmeny, pokiaľ sú tieto podmienky jasné a zrozumiteľné — Podmienky, ktoré obsahujú ‚poplatok za riziko‘ vyberaný veriteľom a oprávňujú ho za určitých podmienok jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu“

Vo veci C-143/13,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunalul Specializat Cluj (Rumunsko) z 26. novembra 2012 a doručený Súdnemu dvoru 20. marca 2013, ktorý súvisí s konaním:

Bogdan Matei,

Ioana Ofelia Matei

proti

SC Volksbank România SA,

SÚDNY DVOR (deviata komora),

v zložení: predsedníčka deviatej komory K. Jürimäe, sudcovia M. Safjan a A. Prechal (spravodajkyňa),

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: L. Carrasco Marco, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. novembra 2014,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- SC Volksbank România SA, v zastúpení: D. Ciubotariu, G. Murgulescu, G. Vintilă, M. Clough, QC, a B. Papandopol, avocat,
- rumunská vláda, v zastúpení: R.-H. Radu a I.-R. Hațieganu, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: C. Gheorghiu, M. Owsiany-Hornung a M. van Beek, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: rumunčina.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom a pani Matei (ďalej len spoločne „dlžníci“) a SC Volksbank România SA (ďalej len „Volksbank“) vo veci údajne nekalej povahy podmienok zahrnutých v spotrebiteľských úveroch, ktoré upravujú na jednej strane „poplatok za riziko“, ktorý vyberá Volksbank, a na druhej strane túto spoločnosť oprávňujú za určitých podmienok jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 93/13

- 3 Odôvodnenia 12, 19 a 20 smernice 93/13 stanovujú:

„keďže podľa súčasného stavu vnútroštátne právne predpisy umožňujú plánovať len čiastočné zosúladenie; keďže najmä zmluvné podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté, podliehajú tejto smernici; keďže členské štáty by mali mať možnosť výberu, so zreteľom na Zmluvu [EHS], poskytnúť spotrebiteľom vysokú úroveň ochrany prostredníctvom vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú prísnejšie ako ustanovenia tejto smernice;

...

keďže na účely tejto smernice sa hodnotenie nekalého charakteru netýka podmienok, ktoré popisujú hlavný predmet zmluvy ani vzťah kvalita/cena tovaru alebo dodávaných služieb; keďže hlavný predmet zmluvy a vzťah cena/kvalita môže byť napriek tomu braný do úvahy pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok;...

keďže zmluvy by mali byť vypracované zrozumiteľne, mal by mať spotrebiteľ skutočne príležitosť preskúmať všetky podmienky...“.

- 4 Článok 1 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Účelom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov, ktoré sa [týkajú – *neoficiálny preklad*] nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.“

5 Podľa článku 3 tejto smernice:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

...

3. Príloha obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé.“

6 Článok 4 smernice 93/13 uvádza:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane [ani na definíciu hlavného predmetu zmluvy, ani na primeranosť medzi cenou a odmenou na jednej strane a tovarom a službami, ktoré sa majú dodať alebo poskytnúť ako protihodnota na druhej strane – *neoficiálny preklad*], pokiaľ tieto podmienky sú [jasné a – *neoficiálny preklad*] zrozumiteľné.“

7 Článok 5 tejto smernice stanovuje:

„V prípade zmlúv, v ktorých sú všetky alebo niektoré podmienky ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vždy tieto podmienky vypracované [jasne a – *neoficiálny preklad*] zrozumiteľne...“.

8 Článok 8 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty môžu zaviesť alebo udržiavať, v oblasti upravenej... smernicou, striktnjšie ustanovenia v súlade so zmluvou na zabezpečenie vyššej úrovne ochrany spotrebiteľa.“

9 Príloha tej istej smernice týkajúca sa podmienok uvedených v jej článku 3 ods. 3 obsahuje v bode 1 indikatívny zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé. V tomto bode 1 písm. j) sa nachádzajú podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je „umožniť predajcovi alebo dodávateľovi jednostranne meniť zmluvné podmienky bez právneho dôvodu, ktorý je uvedený v zmluve“. V bode 1 písm. l) sa nachádzajú podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je „umožniť predajcovi tovaru alebo dodávateľovi služieb zvýšiť ich cenu bez toho, aby sa... poskytlo spotrebiteľovi zodpovedajúce právo zrušiť zmluvu, ak je konečná cena príliš vysoká v porovnaní s cenou dohodnutou pri uzavretí zmluvy“.

10 Bod 2 tejto prílohy sa týka predmetu úpravy jej bodu 1 písm. g), j) a l). Tento bod 2 písm. b) najmä uvádza, že bod 1 písm. j) tejto prílohy „nebráni uplatneniu podmienok, podľa ktorých si dodávateľ finančných služieb vyhradí právo zmeniť úrokovú sadzbu platenú spotrebiteľom alebo finančnú službu spotrebiteľovi alebo sumu iných poplatkov za finančné služby bez oznámenia, ak na to má právny dôvod, za predpokladu, že sa od dodávateľa vyžaduje ihneď o tom informovať druhú zmluvnú stranu alebo strany pri najbližšej príležitosti a že druhá strana má možnosť ihneď odstúpiť od zmluvy“. Bod 2 písm. d) tej istej prílohy uvádza, že písm. l) tejto prílohy „nebráni uplatneniu doložiek cenových indexov, ak sú v súlade s právom, za predpokladu, že spôsob, akým sa menia ceny, je výslovné popísaný“.

Smernica 2008/48/ES

11 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, s. 66 a korigendá Ú. v. EÚ L 207, 2009, s. 14, Ú. v. EÚ L 199, 2010, s. 40, a Ú. v. EÚ L 234, 2011, s. 46) upravuje všeobecnú povinnosť veriteľa informovať spotrebiteľa pred uzavretím zmluvy ako aj v zmluve o úvere o niektorých údajoch vrátane ročnej percentuálnej miery nákladov (ďalej len „RPMN“). Príloha I tejto smernice upravuje harmonizovanú metódu výpočtu RPMN.

12 Podľa článku 2 ods. 2 smernice 2008/48:

„Táto smernica sa nevzťahuje na:

a) zmluvy o úvere, ktoré sú zabezpečené buď hypotékou, alebo iným porovnateľným zabezpečením, ktoré sa v členskom štáte bežne používa na nehnuteľný majetok, alebo sú zabezpečené právom týkajúcim sa nehnuteľného majetku;

...“

13 Článok 3 tejto smernice stanovuje:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov

...

g) ‚celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom‘ sú všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o úvere a ktoré sú veriteľovi známe, okrem notárskych poplatkov; zahrnuté sú aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o úvere, a to najmä poistné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí služieb, aby získal úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok;

...

i) ‚[RPMN]‘: sú celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom, vyjadrené ako percento ročne z celkovej výšky úveru...

...“

Rumunské právo

Zákon č. 193/2000

14 Zákon č. 193/2000 o nekalých podmienkach v zmluvách uzavretých medzi obchodníkmi a spotrebiteľmi, vo svojom opätovne uverejnenom znení (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 305, z 18. apríla 2008, ďalej len „zákon č. 193/2000“) má za cieľ prebrať do vnútroštátneho práva smernicu 93/13.

15 Ustanovenie článku 1 ods. 3 zákona č. 193/2000 stanovuje:

„Obchodníci nesmú zavádzať nekalé podmienky do zmlúv uzatváraných so spotrebiteľmi.“

16 Ustanovenie článku 4 tohto zákona stanovuje:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola dohodnutá priamo so spotrebiteľom, sa považuje za nekalú, ak sama osebe alebo v spojení s inými ustanoveniami zmluvy vyvoláva na škodu spotrebiteľa a v rozpore s požiadavkami dobrej viery značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán.

2. Zmluvná podmienka sa považuje za nedohodnutú priamo so spotrebiteľom, ak bola vypracovaná bez toho, aby mal spotrebiteľ možnosť ovplyvniť jej obsah, ako v prípade vzorových zmlúv alebo všeobecných predajných podmienok používaných obchodníkmi pôsobiacimi na dotknutom trhu tovarov alebo služieb.

3. Skutočnosť, že niektoré časti alebo zmluvné podmienky, alebo iba jedna z týchto podmienok bola priamo dohodnutá so spotrebiteľom, nevylučuje uplatnenie ustanovení tohto zákona na ostatnú časť zmluvy, ak z celkového posúdenia zmluvy vyplýva, že bola vopred vypracovaná jednostranne obchodníkom. Ak obchodník tvrdí, že vzorová podmienka bola dohodnutá priamo so spotrebiteľom, je povinný túto skutočnosť preukázať.

4. Príloha, ktorá je nedielnou súčasťou tohto zákona, obsahuje ako príklad zoznam podmienok, ktoré sa považujú za nekalé.

5. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia tohto zákona, nekalá povaha zmluvnej podmienky sa posudzuje v závislosti od:

a) povahy tovarov alebo služieb, ktoré sú predmetom zmluvy v čase jej uzavretia;

b) všetkých skutočností, ktoré viedli k uzavretiu zmluvy;

c) ostatných podmienok zmluvy alebo ostatných zmlúv, od ktorých táto zmluva závisí.

6. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani na definíciu hlavného predmetu zmluvy alebo na spôsobilosť uspokojiť požiadavky ceny a platby na jednej strane, ani na tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ sú tieto podmienky zrozumiteľné.“

17 Bod 1 písm. a) prílohy uvedenej v článku 4 ods. 4 zákona č. 193/2000 doslovne preberá body 1 písm. j) a 2 písm. b) prílohy smernice 93/13.

MNV č. 50/2010

18 Mimoriadne nariadenie vlády č. 50/2010 o spotrebiteľských úveroch (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 389 z 11. júna 2010, ďalej len „MNV č. 50/2010“) má za cieľ prebrať do vnútroštátneho práva smernicu 2008/48.

19 Ustanovenie článku 2 ods. 1 MNV č. 50/2010 znie:

„Toto mimoriadne nariadenie sa vzťahuje na úverové zmluvy vrátane úverových zmlúv zabezpečených hypotékou alebo právom k nehnuteľnosti, ako aj na úverové zmluvy uzatvorené s cieľom kúpy alebo zachovania vlastníckych práv k existujúcej alebo projektovanej nehnuteľnosti alebo s cieľom rekonštrukcie, usporiadania, spevnenia, sanácie, rozšírenia alebo zhodnotenia nehnuteľnosti, bez ohľadu na celkovú výšku úveru.“

20 Ustanovenie článku 36 MNV č. 50/2010 stanovuje:

„Pri poskytnutom úvere môže veriteľ vyberať len poplatok za analýzu spisu, poplatok za správu úveru alebo poplatok za vedenie bankového účtu, náhradu v prípade predčasného splatenia, náklady týkajúce sa poistenia, prípadne penále, ako aj osobitný poplatok za služby poskytované spotrebiteľovi na požiadanie.“

21 Ustanovenie článku 95 MNV č. 50/2010 znie:

„1. Pokiaľ ide o zmluvy platné ešte pred nadobudnutím účinnosti tohto mimoriadneho nariadenia, veritelia sú povinní do 90 dní od nadobudnutia jeho účinnosti zabezpečiť, aby boli tieto zmluvy v súlade s ustanoveniami tohto mimoriadneho nariadenia.

2. Zmluvy platné ešte pred nadobudnutím účinnosti tohto mimoriadneho nariadenia budú zmenené formou zmluvných dodatkov do 90 dní od nadobudnutia jeho účinnosti.

...“

Zákon č. 288/2010

22 Podľa ustanovenia článku I prvého odseku bodu 39 zákona č. 288/2010, ktorým sa schvaľuje mimoriadne nariadenie vlády č. 50/2010 o spotrebiteľských úveroch (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 888 z 30. decembra 2010):

„Ustanovenie článku 95 [MNV č. 50/2010] sa mení a dopĺňa takto:

Ustanovenie článku 95 – Ustanovenia tohto mimoriadneho nariadenia sa neuplatňujú na zmluvy platné ešte pred nadobudnutím účinnosti tohto mimoriadneho nariadenia s výnimkou ustanovení článku 37a, článkov 66 až 69..., článkov 50 až 55, článku 56 ods. 2, článku 57 ods. 1 a 2, a článkov 66 až 71.“

23 Ustanovenie článku II zákona č. 288/2010 stanovuje:

„1. Zmluvné dodatky uzavreté a podpísané pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona s cieľom zabezpečiť súlad zmlúv s ustanoveniami [MNV č. 50/2010] vyvolávajú právne účinky v súlade s ustanoveniami zmluvy, ktoré si dohodli zmluvné strany.

2. Zmluvné dodatky, ktoré spotrebiteľia nepodpísali a ktoré sa považujú za mlčky prijaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, vyvolávajú právne účinky v súlade s ich znením, s výnimkou prípadov, keď spotrebiteľ alebo poskytovateľ úveru oznámi opak v lehote 60 dní odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

24 Dlžníci uzavreli s Volksbank dve úverové zmluvy. Prvá zmluva, uzavretá 4. marca 2008, ktorá mala pokryť bežné osobné výdavky, sa týka úveru na sumu 8 000 eur. Tento úver, ktorý musí byť splatený do piatich rokov, bol priznaný s pevnou aktuálnou ročnou úrokovou sadzbou 9 % a RPMN 20,49 %.

25 Druhá zmluva uzavretá 7. marca 2008 sa týka úveru na sumu 103 709,18 švajčiarskych frankov (CHF), ktorý má financovať kúpu nehnuteľnosti a ktorý je zabezpečený hypotékou na túto nehnuteľnosť. Vzhľadom na to, že tento úver je splatný do 25 rokov, jeho aktuálna ročná úroková sadzba je určená na 3,99 % a jeho RPMN je 19,55 %.

- 26 Podľa podmienky 3 písm. d) osobitných podmienok týchto dvoch zmlúv, ktorá sa týka pohyblivej povahy úrokovej sadzby: „banka si vyhradzuje právo zmeniť platnú úrokovú sadzbu v prípade, že dôjde k významným zmenám na finančnom trhu, ktorej novú výšku oznámi dlžníkom; táto zmenená úroková sadzba sa bude uplatňovať odo dňa jej oznámenia“.
- 27 Podmienka 3.5 všeobecných podmienok úverových zmlúv, o ktoré ide vo veci samej, nazvaná „poplatok za riziko“, stanovuje, že keď poskytne banka dlžníkovi úver, môže od neho vyžadovať poplatok za riziko, vypočítaný na základe zostatku úveru, ktorý dlžník uhradza mesačne počas celej doby trvania úverovej zmluvy.
- 28 Podmienka 5 osobitných podmienok týchto zmlúv, tiež nazvaná „poplatok za riziko“, spresňuje, že tento poplatok sa rovná zostatku úveru vynásobenému 0,74 % pre úver poskytnutý v eurách a 0,22 % pre úver poskytnutý vo švajčiarskych frankoch. Celková suma dlžná z titulu tohto poplatku dosahuje sumu 1 397,17 eura pre úver poskytnutý v eurách a sumu 39 955,98 CHF pre úver poskytnutý vo švajčiarskych frankoch.
- 29 Po 22. júni 2010, keď nadobudlo účinnosť MNV č. 50/2010, Volksbank podnikla kroky, aby boli úverové zmluvy dotknuté vo veci samej zosúladené s ustanoveniami tohto nariadenia. Táto banka tak navrhla nahradiť v návrhoch zmluvných dodatkov k týmto úverovým zmluvám označenie podmienok týkajúcich sa „poplatku za riziko“ označením „poplatok za správu úveru“, keďže výber tohto poplatku bol výslovne povolený článkom 36 uvedeného nariadenia, bez toho, aby zmenila obsah týchto doložiek. Dlžníci s týmto návrhom nesúhlasili a v dôsledku toho odmietli podpísať tieto dodatky.
- 30 Keďže dlžníci sa domnievali, že celý súbor podmienok úverových zmlúv dotknutých vo veci samej, medzi ktorými sa nachádzajú podmienky týkajúce sa pohyblivej povahy úrokovej sadzby a „poplatku za riziko“, boli nekalé v zmysle článku 4 zákona č. 193/2000, obrátili sa na Národný úrad na ochranu spotrebiteľov, ktorý však ich podanie odmietol. Podali preto žalobu na Judecătoria Cluj-Napoca (Súd prvého stupňa Kluj-Napoca) s cieľom dosiahnuť, aby tento súd konštatoval nekalú povahu dotknutých podmienok a v dôsledku toho ich neplatnosť.
- 31 Rozsudkom z 12. decembra 2011 tento súd čiastočne vyhovel žalobe dlžníkov.
- 32 Uvedený súd rozhodol, že niektoré podmienky majú nekalú povahu a musia byť preto považované za neplatné. Rovnako to podľa tohto súdu platí pre podmienku týkajúcu sa pohyblivej povahy úrokovej sadzby, pretože pojem „podstatné zmeny na finančnom trhu“ bol veľmi neurčitý a umožňuje banke zmeniť úrokovú sadzbu na základe voľnej úvahy.
- 33 Tento súd naopak uviedol, že podmienky týkajúce sa „poplatku za riziko“, ako aj návrh podmienky týkajúcej sa „poplatku za správu úveru“, nemožno považovať za nekalé, keďže najmä nebolo jeho úlohou posúdiť konkrétne riziko banky ani účinnosť zmluvných záruk.
- 34 Tribunalul Specializat Cluj, na ktorý sa s odvolaním proti tomuto rozsudku obrátili dlžníci ako aj Volksbank, uvádza, že hoci Súdny dvor zatiaľ neriešil otázku, či zmluvné podmienky, ako sú tie, ktoré sa týkajú „poplatku za riziko“ vo veci samej, sú súčasťou „hlavného predmetu“ a/alebo „ceny“ v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13, niektoré rumunské sudy už rozhodli, že na tieto podmienky sa nevzťahujú uvedené pojmy tak, ako sú uvedené v článku 4 ods. 6 zákona č. 193/2000, pričom toto ustanovenie doslovne preberá pojmy článku 4 ods. 2 smernice 93/13, takže tieto podmienky nie sú vylúčené z posúdenia ich prípadnej nekalej povahy.
- 35 Tieto sudy sa domnievali, že toto vylúčenie sa neuplatňuje na takéto podmienky najmä preto, že veriteľ neposkytuje nijakú službu predstavujúcu protihodnotu, ktorá by odôvodňovala výber tohto poplatku a že okrem toho tieto podmienky nie sú jasné.

- 36 Za týchto podmienok Tribunalul Specializat Cluj rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Vzhľadom na to, že v súlade s článkom 4 ods. 2 smernice 93/13 sa hodnotenie nekalej povahy podmienok nevzťahuje ani na definíciu hlavného predmetu zmluvy, ani na primeranosť medzi cenou a odmenou na jednej strane a tovarom a službami, ktoré sa majú dodať alebo poskytnúť ako protihodnota na druhej strane, pokiaľ sú tieto podmienky jasné a zrozumiteľné, a keďže v súlade s článkom 2 ods. [2] písm. a) smernice 2008/48 definícia uvedená v článku 3 písm. g) tej istej smernice týkajúca sa celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom, ktoré zahŕňajú všetky poplatky, ktoré spotrebiteľ musí zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, nie je uplatniteľná na určenie predmetu zmluvy o úvere zabezpečenej hypotékou, môžu sa pojmy ‚hlavný predmet‘ a/alebo ‚cena‘ uvedené v článku 4 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že tieto pojmy – ‚hlavný predmet‘ a/alebo ‚cena‘ zmluvy o úvere zabezpečenej hypotékou – sa spomedzi prvkov, ktoré predstavujú protiplnenie dlžné úverovej inštitúcii, vzťahujú aj na [RPMN] tejto zmluvy o úvere zabezpečenej hypotékou, tvorenú predovšetkým pevnou alebo pohyblivou úrokovou sadzbou, bankovými poplatkami a ostatnými poplatkami uvedenými a definovanými v zmluve o úvere?“

O prejudiciálnej otázke

O prípustnosti

- 37 Volksbank tvrdí, že z dôvodu uzavretia dohody o urovaní s dlžníkmi bol spor medzi účastníkmi konania vo veci samej vyriešený. Vzhľadom na to, že pred vnútroštátnym súdom sa už neprejednáva nijaký spor, odpoveď na prejudiciálnu otázku už nie je potrebná a Súdny dvor by mal podľa článku 100 ods. 2 svojho rokovacieho poriadku konštatovať, že podmienky jeho právomoci prestali byť splnené.
- 38 V tejto súvislosti z judikatúry Súdného dvora vyplýva, že ak tento súd konštatuje, že pred vnútroštátnym súdom sa už skutočne neprejednáva žiadny spor, takže odpoveď na prejudiciálnu otázku by už nebola tomuto súdu nijako užitočná na vyriešenie sporu, Súdny dvor rozhodne, že nie je opodstatnené rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky Djabali, C-314/96, EU:C:1998:104, body 16, 21 a 22; García Blanco, C-225/02, EU:C:2005:34, body 23 a 29 až 31, a uznesenie Mohammad Imran, C-155/11 PPU, EU:C:2011:387, body 14 a 19 až 21).
- 39 V predmetnej veci treba uviesť, že vnútroštátny súd listom zo 14. februára 2014 informoval Súdny dvor, že medzi Volksbank a dlžníkmi bola uzavretá dohoda o urovaní.
- 40 V tom istom liste však tento súd uviedol, že neprihliadol na túto dohodu, pokiaľ ide o otázku údajne nekalej povahy zmluvných podmienok týkajúcich sa „poplatku za riziko“, ktorý vyberala Volksbank, keďže túto otázku treba považovať za otázku týkajúcu sa verejného poriadku, na ktorej sa účastníci konania nemôžu dohodnúť, a že v dôsledku toho má odpoveď Súdného dvora na položenú prejudiciálnu otázku pre tento súd zásadný význam na účely vyriešenia sporu vo veci samej.
- 41 Za týchto podmienok nemožno v zmysle zásady vyplývajúcej z judikatúry citovanej v bode 38 tohto rozsudku konštatovať, že pred vnútroštátnym súdom sa už skutočne neprejednáva žiadny spor. Naopak, z informácií poskytnutých týmto súdom výslovne vyplýva, že odpoveď Súdného dvora na položenú otázku zostáva nielen užitočná, ale aj rozhodujúca na vyriešenie sporu vo veci samej.
- 42 V dôsledku toho treba zamietnuť námietku neprípustnosti, ktorú vznesla Volksbank, a o návrhu na začatie prejudiciálneho konania rozhodnúť.

O veci samej

- 43 Na úvod treba určiť rozsah položenej otázky.
- 44 Táto otázka sa týka určenia, či sa pojmy „hlavný predmet“ a/alebo „cena“ podľa článku 4 ods. 2 smernice 93/13 môžu vykladať v tom zmysle, že tieto pojmy zahŕňajú, spomedzi prvkov, ktoré predstavujú protiplnenie dlžné úverovej inštitúcii, RPMN zmluvy o úvere, tvorenú predovšetkým pevnou alebo pohyblivou úrokovou sadzbou, bankovými poplatkami a ostatnými poplatkami uvedenými a definovanými v tejto zmluve.
- 45 Znenie tejto otázky okrem iného uvádza, že sa týka zahrnutia do týchto pojmov „hlavný predmet“ a/alebo „cena“ všetkých podmienok zmluvy o spotrebiteľskom úvere zabezpečenom hypotékou, ktoré zahŕňajú protihodnotu, ktorú spotrebiteľ dlhuje veriteľovi a ktoré sú súčasťou pojmu „celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom“ tak, ako je definovaný v článku 3 písm. g) smernice 2008/48 a v dôsledku toho súčasťou RPMN.
- 46 Na jednej strane treba konštatovať, že z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že spor vo veci samej v stave, v akom sa prejednáva v štádiu odvolania podanom na vnútroštátny súd, sa týka najviac dvoch typov podmienok týkajúcich sa protihodnoty, ktorú dlhuje spotrebiteľ veriteľovi, a zahrnutých v zmluvách o úvere vo veci samej, a to podmienok upravujúcich „poplatok za riziko“ vyberaný veriteľom a podmienok, ktoré veriteľovi priznávajú právo zmeniť za určitých podmienok úrokovú sadzbu. V rámci tohto sporu vzniká otázka, či sa na takéto podmienky vzťahuje pôsobnosť článku 4 ods. 6 zákona č. 193/2000, ktorého cieľom je prebrať článok 4 ods. 2 smernice 93/13 do rumunského práva.
- 47 Na druhej strane presný rozsah pojmov „hlavný predmet“ a „cena“ v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13 nemôže byť určený pojmom „celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom“ v zmysle článku 3 písm. g) smernice 2008/48.
- 48 Tento posledný uvedený pojem je totiž definovaný obzvlášť široko, takže celková suma všetkých nákladov alebo výdavkov pripadajúcich na spotrebiteľa a súvisiacich s platbami, ktoré spotrebiteľ poskytol ako veriteľovi, tak aj tretím osobám, musí byť jasne uvedená v spotrebiteľských úveroch, pričom táto procesná povinnosť je súčasťou hlavného cieľa transparentnosti sledovaného touto smernicou.
- 49 Naopak, keďže článok 4 ods. 2 smernice 93/13 stanovuje výnimku z mechanizmu vecného preskúmania nekalých podmienok, ako je upravený v rámci systému ochrany spotrebiteľov zavedeného touto smernicou, toto ustanovenie sa musí vykladať striktnie (rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 42).
- 50 Okrem toho pojmy „hlavný predmet zmluvy“ a „primeranosť medzi cenou a odmenou na jednej strane a tovarom a službami, ktoré sa majú dodať alebo poskytnúť ako protihodnota na druhej strane“, uvedené v článku 4 ods. 2 smernice 93/13, v zásade vyžadujú v celej Európskej únii samostatný a jednotný výklad, ktorý musí zohľadňovať kontext tohto ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, body 37 a 38).
- 51 Vo svojej judikatúre okrem toho Súdny dvor definoval kritériá na výklad uvedených pojmov, ktoré presne zohľadňujú vlastný cieľ smernice 93/13, a to cieľ prinútiť členské štáty stanoviť mechanizmus, ktorý zabezpečí, aby sa prípadne nekalá povaha každej zmluvnej podmienky, ktorá nebola individuálne dohodnutá, mohla preskúmať na účely ochrany, ktorá sa musí priznať spotrebiteľovi z dôvodu skutočnosti, že v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom sa nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, body 39 a 40).

- 52 V dôsledku toho treba uviesť, že vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že pojmy „hlavný predmet zmluvy“ a „primeranosť medzi cenou a odmenou na jednej strane a tovarom a službami, ktoré sa majú dodať alebo poskytnúť ako protihodnota na druhej strane“, sa vzťahujú na druhy podmienok nachádzajúce sa v úverových zmluvách uzavretých medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľmi, ako sú tie vo veci samej, ktoré na jednej strane umožňujú za určitých podmienok veriteľovi jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu a na druhej strane upravujú ním vyberaný „poplatok za riziko“.
- 53 Hoci v tejto súvislosti jedine vnútroštátnemu súdu prislúcha vyjadriť sa ku kvalifikácii týchto podmienok v závislosti od osobitných okolností daného prípadu, nič to nemení na skutočnosti, že Súdny dvor má právomoc na to, aby z ustanovení smernice 93/13, v danom prípade článku 4 ods. 2, vyvodil kritériá, ktoré vnútroštátny súd môže alebo musí uplatniť pri hodnotení zmluvných podmienok vo vzťahu k týmto ustanoveniam (rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, bod 45).
- 54 Súdny dvor rozhodol, že zmluvné podmienky vzťahujúce sa na pojem „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13 sa musia chápať ako podmienky, ktoré upravujú základné plnenia tejto zmluvy a ktoré ju ako také charakterizujú. Naopak, na podmienky, ktoré majú vedľajšiu povahu vo vzťahu k podmienkam vymedzujúcim samotnú podstatu zmluvného vzťahu, by sa nemal vzťahovať pojem „hlavný predmet zmluvy“. Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby vzhľadom na povahu, všeobecnú štruktúru a ustanovenia zmluvy o úvere, ako aj jej právne a skutkové súvislosti posúdil, či dotknutá podmienka predstavuje podstatný prvok plnenia dlžníka spočívajúceho vo vrátení sumy poskytnutej veriteľom (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, body 49 až 51).
- 55 Súdny dvor tiež uviedol, že zo znenia článku 4 ods. 2 smernice 93/13 vyplýva, že druhá skupina podmienok, vo vzťahu ku ktorým nemožno skúmať ich prípadnú nekalú povahu, má obmedzený rozsah, keďže táto výnimka sa týka len primeranosti medzi stanovenou cenou alebo odmenou a tovarom alebo službami, ktoré sa majú dodať alebo poskytnúť ako protihodnota, pričom toto vylúčenie je vysvetlené skutočnosťou, že neexistuje nijaký sadzobník alebo právne kritérium na určenie rámca a vedenia preskúmania tejto primeranosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, body 54 a 55).
- 56 Podmienky týkajúce sa protihodnoty, ktorú dlhuje spotrebiteľ veriteľovi alebo ktorá má vplyv na skutočnú cenu, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť veriteľovi, teda v zásade nepatria do tejto druhej kategórie podmienok, s výnimkou otázky, či je výška protihodnoty alebo cena, ktorá je dohodnutá v zmluve, primeraná službe poskytovanej ako protihodnota veriteľom.
- 57 Pokiaľ ide najmä, s prihliadnutím na kritérium pripomenuté v bodoch 54 až 56 tohto rozsudku, o kvalifikáciu zmluvných podmienok dotknutých vo veci samej na účely uplatnenia článku 4 ods. 2 smernice 93/13 a predovšetkým podmienok, ktoré veriteľovi umožňujú za určitých podmienok jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu, viaceré skutočnosti naznačujú, že tieto podmienky nepatria do pôsobnosti vylúčenia stanoveného týmto ustanovením.
- 58 Najskôr treba totiž pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že na podobnú podmienku týkajúcu sa mechanizmu zmeny výdavkov na služby, ktoré sa majú poskytnúť spotrebiteľovi, sa nevzťahuje článok 4 ods. 2 smernice 93/13 (rozsudok Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, bod 23).
- 59 Ďalej treba konštatovať, že podmienky, ktoré veriteľovi umožňujú jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu, sú výslovne uvedené v bode 1 písm. j) prílohy smernice 93/13, ktorá v súlade s článkom 3 ods. 3 tejto smernice obsahuje indikatívny a nie vyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé. Bod 2 písm. b) tejto prílohy spresňuje podmienky, za ktorých uvedený bod 1 písm. j) nebráni takýmto podmienkam.

- 60 S prihliadnutím na cieľ sledovaný prílohou smernice 93/13, a to slúžiť ako „čierny zoznam“ podmienok, ktoré možno považovať za nekalé, by zahrnutie takých podmienok, ako sú podmienky, ktoré umožňujú veriteľovi jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu, do tohto zoznamu, bolo z veľkej časti zbavené potrebného účinku, pokiaľ by tieto podmienky boli bez ďalšieho vylúčené z posúdenia ich prípadnej nekalej povahy podľa článku 4 ods. 2 smernice 93/13.
- 61 Rovnako to platí aj pre uplatniteľnú rumunskú právnu úpravu a najmä článok 4 ods. 4 zákona č. 193/2000, ktorý má za cieľ prebrať článok 3 ods. 3 smernice 93/13 a prílohu uvedenú v tomto ustanovení pomocou mechanizmu, ktorý spočíva vo vypracovaní „čierneho zoznamu“ podmienok, ktoré sa majú považovať za nekalé. Okrem toho sa na takýto mechanizmus vzťahujú prísnejšie ustanovenia, ktoré môžu členské štáty pri dodržaní práva Únie prijať alebo zachovať v oblasti upravenej smernicou 93/13, aby na základe článku 8 tejto smernice zabezpečili vyššiu ochranu spotrebiteľov.
- 62 Navyše indíciu doplnkovej povahy takýchto podmienok môže tiež predstavovať okolnosť, že tieto podmienky zrejme nemôžu byť, keďže obsahujú hlavne mechanizmus zvýšenia, ktorý veriteľovi umožňuje zmeniť podmienku stanovujúcu úrokovú sadzbu, oddelenú od tejto podmienky stanovujúcej úrokovú sadzbu, ktorá môže byť súčasťou hlavného predmetu zmluvy.
- 63 Nakoniec tieto podmienky zrejme tiež nepatria do pôsobnosti článku 4 ods. 2 smernice 93/13, keďže s výhradou overenia vnútroštátnym súdom, zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, zrejme vyplýva, že ich nekalá povaha je uvádzaná nie z dôvodu údajnej neprimeranosti medzi výškou zmenenej sadzby a akoukoľvek protihodnotou poskytovanou výmenou za túto zmenu, ale z dôvodu podmienok a kritérií, ktoré veriteľovi umožňujú túto zmenu vykonať, najmä z dôvodu založeného na „vzniku podstatných zmien na finančnom trhu“.
- 64 Čo sa týka po druhej podmienok, ktoré upravujú „poplatok za riziko“ vyberaný veriteľom, ako sú podmienky dotknuté vo veci samej, viaceré okolnosti umožňujú domnievať sa, že nepatria ani do jednej z oboch kategórií vylúčenia stanovených v článku 4 ods. 2 smernice 93/13.
- 65 Predovšetkým vzniká otázka, či sa na takéto podmienky môže vzťahovať vylúčenie stanovené v uvedenom článku 4 ods. 2, pretože sa vychádza z toho, že sú súčasťou zmluvných podmienok, ktoré definujú „hlavný predmet“ zmluvy, čo musí overiť vnútroštátny súd, ako sa už uviedlo v bode 54 tohto rozsudku.
- 66 Bude tak úlohou tohto súdu posúdiť, či tieto podmienky vzhľadom na úvahy uvedené v tomto bode 54 stanovujú jedno z hlavných plnení upravených zmluvami dotknutými vo veci samej alebo či majú vo vzťahu k podmienkam, ktoré definujú samotnú podstatu zmluvného vzťahu, skôr doplnkovú povahu.
- 67 V rámci tohto posúdenia bude musieť uvedený súd zohľadniť najmä hlavný účel sledovaný „poplatkom za riziko“, ktorý spočíva v zabezpečení splácania úveru, ktorý je zjavne hlavným záväzkom spotrebiteľa výmenou za poskytnutie sumy úveru.
- 68 Okrem toho vzhľadom na cieľ ochrany spotrebiteľov, ktorým sa musí riadiť výklad ustanovení smernice 93/13, pripomenutý v bode 51 tohto rozsudku, samotná skutočnosť, že „poplatok za riziko“ môže byť považovaný za relatívne podstatnú časť RPMN, a teda príjmov, ktoré plynú veriteľovi z dotknutých úverových zmlúv, je v zásade irelevantná na účely posúdenia otázky, či zmluvné podmienky, ktoré stanovujú tento poplatok, definujú „hlavný predmet“ zmluvy.
- 69 Ďalej je úlohou vnútroštátneho súdu tiež overiť, či podmienky, ktoré upravujú „poplatok za riziko“ vyberaný veriteľom, ako sú podmienky dotknuté vo veci samej, môžu patriť do druhej kategórie vylúčenia stanovenej v článku 4 ods. 2 smernice 93/13. Niektoré okolnosti v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, totiž skôr naznačujú, že nejde o takýto prípad.

- 70 Totiž, stále s výhradou overenia týmto súdom, niektoré okolnosti v spise zrejme naznačujú, že predmet sporu vo veci samej sa netýka primeranosti medzi výškou tohto poplatku a akýmkoľvek plnením poskytnutým veriteľom, keďže sa tvrdí, že neposkytuje nijaké skutočné plnenie, ktoré by mohlo predstavovať protihodnotu tohto poplatku, takže otázka primeranosti tohto poplatku nemôže vzniknúť (pozri analogicky rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, bod 58).
- 71 Naopak, okolnosti v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nasvedčujú tomu, že spor vo veci samej sa zameriava na otázku dôvodov, ktoré dotknuté podmienky odôvodňujú a osobitne na otázku, či tieto podmienky musia byť, čo sa týka skutočnosti, že spotrebiteľovi ukladajú povinnosť zaplatať vysokého poplatku, ktorý má zabezpečiť splatenie úveru, zatiaľ čo sa tvrdí, že toto riziko je už zabezpečené hypotékou a že banka výmenou za tento poplatok neposkytuje spotrebiteľovi skutočnú službu výhradne v jeho záujme, považované za nekalé v zmysle článku 3 smernice 93/13.
- 72 Nakoniec treba uviesť, že ak by vnútroštátny súd musel dospieť vzhľadom na skutočnosti poskytnuté Súdnym dvorom v odpovedi na položenú otázku k záveru, že dotknuté podmienky sú súčasťou hlavného predmetu zmluvy alebo že sú v skutočnosti spochybnené z pohľadu primeranosti ceny alebo odmeny, nič to nemení na skutočnosti, že tieto podmienky musia byť v každom prípade posúdené z hľadiska ich prípadnej nekalej povahy, ak by sa malo konštatovať, čo musí tiež preskúmať vnútroštátny súd, že nie sú formulované jasne a zrozumiteľne (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, bod 61).
- 73 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že požiadavka transparentnosti zmluvných podmienok stanovená v článku 4 ods. 2 a článku 5 smernice 93/13, ktoré majú inak zhodný dosah, nemôže byť obmedzená len na ich zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, body 69 a 71).
- 74 Osobitne z článkov 3 a 5 smernice 93/13, ako aj z bodu 1 písm. j) a l), a bodu 2 písm. b) a d) prílohy tejto smernice vyplýva, že v súvislosti so splnením požiadavky transparentnosti má zásadný význam odpoveď na otázku, či úverová zmluva transparentným spôsobom uvádza dôvody a podrobnosti mechanizmu zmeny úrokovej sadzby a vzťah medzi touto podmienkou a ostatnými podmienkami týkajúcimi sa odmeny veriteľa, aby informovaný spotrebiteľ mohol na základe presných a zrozumiteľných kritérií predpokladať hospodárske dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, bod 73).
- 75 Vnútroštátny súd musí preskúmať túto otázku z hľadiska všetkých relevantných skutkových okolností, medzi ktorými sa nachádzajú reklama a informácie poskytnuté veriteľom v rámci dojednávania zmluvy o úvere, a s prihliadnutím na úroveň pozornosti, ktorú možno očakávať od priemerného riadne informovaného a primerane pozorného a obozretného spotrebiteľa (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, bod 74).
- 76 Pokiaľ teda ide o zmluvné podmienky dotknuté vo veci samej a v prvom rade podmienky umožňujúce veriteľovi jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu, treba si klásť otázku o predvídateľnosti, pokiaľ ide o spotrebiteľa, zvýšenia tejto sadzby, ktoré môže veriteľ uskutočniť v závislosti od kritéria, na prvý pohľad transparentného, týkajúceho sa „vzniku podstatných zmien na finančnom trhu“, aj keď je táto posledná uvedená formulácia sama osebe z gramatického hľadiska jasná a zrozumiteľná.
- 77 Po druhé, čo sa týka podmienok, ktoré upravujú „poplatok za riziko“, vzniká otázka, či dotknutá úverová zmluva uvádza transparentným spôsobom dôvody odôvodňujúce odmenu zodpovedajúcu tomuto poplatku, keďže sa spochybňuje povinnosť veriteľa poskytnúť skutočnú protihodnotu za získanie uvedeného poplatku, okrem prevzatia rizika nesplatenia úveru, ktoré je už údajne zabezpečené hypotékou. Nedostatok transparentnosti uvedenia dôvodov odôvodňujúcich tieto podmienky v zmluvách dotknutých vo veci samej je okrem toho zrejme potvrdená skutočnosťou, pripomenutou v bode 29 tohto rozsudku, že v predmetnej veci veriteľ navrhol dlžníkom nahradiť označenie uvedených podmienok označením „poplatok za správu úveru“ bez toho, aby zmenil ich obsah.

- 78 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba odpovedať na položenú otázku tak, že článok 4 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že za okolností ako vo veci samej pojmy „hlavný predmet zmluvy“ a „primeranosť medzi cenou a odmenou na jednej strane a tovarom alebo službami, ktoré sa majú dodať alebo poskytnúť ako protihodnota na druhej strane“, sa v zásade nevzťahujú na druhy podmienok nachádzajúce sa v úverových zmluvách uzavretých medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľmi, ako sú tie vo veci samej, ktoré na jednej strane umožňujú za určitých podmienok veriteľovi jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu a na druhej strane upravujú ním vyberaný „poplatok za riziko“. Je však úlohou vnútroštátneho súdu, aby vzhľadom na povahu, všeobecnú štruktúru a ustanovenia zmluvy o úvere, ako aj jej právne a skutkové súvislosti overil toto posúdenie uvedených zmluvných podmienok.

O trovách

- 79 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (deviata komora) rozhodol takto:

Článok 4 ods. 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že za okolností ako vo veci samej pojmy „hlavný predmet zmluvy“ a „primeranosť medzi cenou a odmenou na jednej strane a tovarom alebo službami, ktoré sa majú dodať alebo poskytnúť ako protihodnota na druhej strane“ sa v zásade nevzťahujú na druhy podmienok nachádzajúce sa v úverových zmluvách uzavretých medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľmi, ako sú tie vo veci samej, ktoré na jednej strane umožňujú za určitých podmienok veriteľovi jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu a na druhej strane upravujú ním vyberaný „poplatok za riziko“. Je však úlohou vnútroštátneho súdu, aby vzhľadom na povahu, všeobecnú štruktúru a ustanovenia zmluvy o úvere, ako aj jej právne a skutkové súvislosti overil toto posúdenie uvedených zmluvných podmienok.

Podpisy